

Bakgrund:

Länsstyrelserna har sedan år 2004 haft regeringens uppdrag att fördela medel till insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget innefattar även insatser som syftar till att motverka att unga blir gifta mot sin vilja. Länsstyrelsernas ambition med medelsfördelningen har varit att insatserna ska ta sin utgångspunkt i FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och FN:s konvention om barnets rättigheter.

Länsstyrelserna har ett regeringsuppdrag att stödja samordningen i de olika länen kring arbetet mot våld i nära relationer. I Dalarna slöts år 2010 ett avtal med länets samtliga socialnämnder om upprättande av en regional handlingsplan mot våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen strävar efter att fler aktörer ska få en kontextuell förståelse för barn som upplever våld och på så vis bli bättre på att identifiera dem.

Länsstyrelsernas länsrådsgrupp beslutade 2018 att Östergötland skulle ta fram en förstudie som sedan kom fram till att 4 pilotlän skulle få uppdrag att utveckla **Resurscentran** för åldersgruppen 13- 26 år, barn och vuxna som är utsatta, eller riskerar att utsättas för, våld av närstående, i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck. I ett av länen har man valt att koppla resurscentra till sitt Barnahus för barnahus åldersgrupp t o m 19 år (Trollhättan - Fyrbodalen). Ur Länsstyrelsen Östergötlands *Slutrapport 2018-2019 regionala resurscentra för våldsutsatta med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck*.

Barnfrid har fått ett regeringsuppdrag att stärka barnahusverksamheternas kompetens i utredningsarbete vid misstanke om hedersrelaterad brottslighet. En nationell utbildningsinsats för landets samtliga barnahus och dess samverkanspartner är framflyttad till hösten 2019. Regeringens skrivelse:

"Tvärprofessionell kunskapsutveckling med fokus på hur detta stöd, och annan relevant kunskap om hedersrelaterad brottslighet, kan bidra till att stärka samverkan, förbättra bemötande och bidra till ett rättssäkert utredningsarbete inom ramen för barnahusens ordinarie verksamhet är dock ett mycket viktigt arbete."(Regeringsuppdrag 2018-06-28 uppdrag om att stärka barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck)

Av Barnafriids utvärdering (2019) av barnahus framgår att regeringen såg två huvudfördelar med samverkan och samlokalisering inom ramen för satsningen på barnahus.

"Den första var att det ansågs vara bättre för barnen att ha det samlade samhällsstödet på ett ställe så att de skulle slippa slussas runt till olika myndigheter. [...] Den andra fördelen bestod av ökat samarbete mellan berörda professioner och discipliner, vilket antogs ge bredare kunskapsbas för utredningarna och en möjlighet att närma sig barnets problem ur olika perspektiv. Det tvärvetenskapliga samarbetet mellan

professionerna skulle möjliggöra en bredare och djupare grund för utredningsarbetet.

I jämförelse med dessa fördelar med samverkan och samlokalisering framhåller Kaldal, Disen, Beije och Disen (2010) att goda utfall av de insatser barnahus sätter in är mer avhängiga framgångsrika arbetssätt än organisationsform. Med framgångsrika och effektiva arbetssätt menar de bl.a. att barnahus arbetar snabbt och effektivt i det akuta skedet och att använda tvångsmedel som gripande, anhållande, häktning, husrannsakan och besöksförbud när omständigheterna kräver det".

Dalarna sökte men blev ej utvald till att vara pilotlän för resurscentra. Dalarna har haft ambitionen att bygga upp nätverk med resurspersoner med spetskompetens men det har inte fungerat tillfredsställande p g a bl a personalomsättning.

Frågor om hedersrelaterat våld måste uppmärksammas. 2016 genomförde forskarna Staffan Jansson och Carolina Jernbro på uppdrag av **Allmänna Barnhuset** en nationell kartläggning om våld mot barn i Sverige. Drygt 4700 barn i årskurs 9 samt årskurs 2 på gymnasiet fick svara på frågor om utsatthet och våld under hela uppväxten (svarsfrekvens 75-82%). Bland elever som upplevde att de inte fick bestämma vem de ska gifta sig med eller bo tillsammans med hade 88 procent varit utsatta för någon form av barnmisshandel i jämförelse med 42 procent bland dem som svarade att de själva fick välja framtida partner. Dessa elever var även överrepresenterade vad gäller samtliga former av barnmisshandel (*Nationell studie på uppdrag av Regeringen Allmänna Barnhuset Våld mot barn 2016, en nationell kartläggning*).

Idag finns ingen tydlig struktur för hur arbetet med hedersfrågor samt prostitution och människohandel kan bedrivas länsövergripande. Vissa kommuner känner större behov av stöd i dessa frågor än andra. En kommun uttrycker svårigheter i att behålla kompetens och kunskap då ärenden med frågor som rör heder eller prostitution och människohandel sällan kommer till deras kännedom. När de väl har ett sådant ärende är det ofta akuta insatser och snabba beslut som krävs och då saknas erfarenhet eller kunskap och de blir osäkra.

Det finns redan en välfungerande samverkansmodell mellan fyra kommuner i norra Dalarna när det gäller våld i nära relation inklusive hedersrelaterade frågor samt prostitution och människohandel. Barnahus idé är inte att förändra välfungerande strukturer utan snarare att bygga på med resurser även för resterande länet. Målgruppen finns med i barnahus samverkansavtal men vi har förhållandevis få ärenden trots att vi vet att problematiken finns i samhället. Inte heller skolorna hör av sig i någon större utsträckning till barnahus för råd och/eller stöd.

Under ett styrgruppsmöte 200312 fick samordnarna uppdrag av styrgruppen att förutsättningslöst föra en dialog med länsstyrelsen Dalarna angående samordning av dessa frågor.

Förslag till modell:

Samordnarna förslår en modell som förstärker Barnahus med ökad åldersgräns 20 år när det gäller hedersrelaterat förtryck samt prostitution och människohandel. Inspiration är hämtad från Fyrbodal – Trollhättan. Även i Västerås har förslag kommit från socialtjänsten att koppla en resursperson i hedersfrågor till Barnahus med projektmedel första året från Lst.

För att nå ut med kompetens till hela länet föreslås att barnahus blir navet för en länsövergripande resurs när det gäller hedersproblematik och prostitution och människohandel med åldersgruppen för barnahus t o m 20 år.

Barnahus samverkansform är en utarbetad och etablerad modell. Förslaget är att koppla på en funktion till befintlig struktur med expertkompetens hedersrelaterad förtryck och prostitution och människohandel.

Samordnarna upplever inte att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck och prostitution och människohandel är tillräckligt synliga inom barnahus struktur.

Genom att anställa en särskild resurs på Barnahus kan behov framträda när någon mer aktivt och riktat efterfrågar detta. (Trollhättan-Fyrbodals erfarenheter). Barnahus nuvarande resurser räcker inte till varken när det gäller kompetens eller tidsutrymme.

Förslaget är att resurspersonen arbetar riktat mot några pilotkommuner i länet för att klargöra hur behoven kan se ut genom en kartläggning om kunskapsbehov och konkret handläggningsstöd. Befintliga nätverk och strukturer (samråd) för barnahus används och byggs på vid behov. Resurspersonen blir en övergripande kontaktperson för länet i heders- och prostitution och människohandels frågor och kompletterar norra dalarnas strategier mot våld i nära relation för resterande kommuner i länet samt skolorna.

Resurspersonen länkar ihop sig med de befintliga nationella och lokala strukturer som finns; länsstyrelsen, regionkoordinator, stödtelefonen Östergötland, strategiska samordnarna mot våld i nära relationer norra dalarna.

Resurspersonen är stationerad på Barnahus och kan på så sätt ta del av befintliga strukturer, samverkanspartner polis, åklagare, BUP, BUM, utarbetade nätverk etc. Det är viktigt att resurspersonen har kompetens frågor som rör heder, prostitution och människohandel samt har erfarenhet av myndighetsarbete. Det finns en styr- och arbetsgrupp för barnahus som resurspersonen kan ingå i.

Anställningen projekteras ett år via medel från länsstyrelsen. Resurspersonens arbetsuppgifter blir att göra en baskartläggning kring hur behov av stöd och kunskap, i hedersfrågor och prostitution och människohandel, ser ut hos socialtjänst och skola i pilotkommunerna. Dels behovet av stöd i handläggning men även kunskapsbehov. På så sätt kan resurspersonen vara en länk mellan socialtjänst/skola och länsstyrelsen när det gäller utbildningsbehov som då blir väl förankrade.

Även om nationella stödtelefonen (Östergötlands) finns upplever samordnarna att flera kommuner har behov av ett mer lokalt stöd och förankring (*hands on*). Resurspersonen kan även vara behjälplig vid riskbedömningar.

Barnahus styrgrupp samt chefsnätverket länets socialtjänster får löpande i information under projekttiden för att efter projekttiden slut ta ställning till om tjänsten ska permanentas och i så fall bekosta fortsättningsvis av samtliga kommuner i länet.

Förslag till beslut:

Att söka projektmedel hos länsstyrelsen Dalarna för att tillsätta en resursperson som arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel inom ramen för barnahus målgrupp samt upp t o m 20 år, under 1 år.